

УДК 330.332

Коритько Т. Ю., Крук О. М.

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проблема браку фінансових ресурсів є істотною в силу зношеності основних виробничих фондів. Ключовою умовою оновлення основного капіталу, збільшення виробничих потужностей є успішна реалізація інвестиційної політики, яка дозволяє, з одного боку, мінімізувати витрати, зв'язані з використанням капіталу, а, з іншого, забезпечити приріст капіталу за рахунок збільшення обсягу виробництва, інтенсифікації технологічних процесів та ін.

Як свідчить світовий досвід, інвестиції виступають ключовим чинником економічного розвитку, який забезпечує оновлення основного капіталу і сприяє підвищенню конкурентоспроможності товаровиробників на зовнішніх і внутрішніх ринках. До факторів, які здійснюють вплив на формування та реалізацію інвестиційної політики підприємства відносять: законодавчі, інституційні, кадрові питання і оподаткування. Враховуючи це, подолання даних перешкод, необхідність підвищення конкурентоспроможності і раціонального використання соціально-економічного потенціалу вітчизняних підприємств обумовлює розгляд і вирішення проблем формування і реалізації інвестиційної політики підприємства, зокрема, оцінки її ефективності і визначення перспектив розвитку підприємства.

Дослідженню питань теоретичних основ інвестиційної діяльності присвячені роботи багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів та практиків, зокрема присвятили свої наукові праці такі вітчизняні вчені, як Амоша О. І. [1], Брюховецька Н. Ю. [3], Луців Б. Л. [2], Матвеев В.В. [4], Шморгун Л.Г. [5] та інші.

Не дивлячись на глибоке опрацювання багатьох теоретико-методичних питань, залишається недостатньо вивченим процес формування і реалізації інвестиційної політики підприємства.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей формування і реалізації інвестиційної політики підприємств в сучасних економічних умовах.

У економічній літературі сутність інвестиційної політики підприємства трактується по-різному: з позицій процесного, результативного, еволюційного та інших підходів. Не дивлячись на наявність різних точок зору, всі вони зводяться до того, що інвестиційна політика підприємства – це елемент загальної стратегії підприємства, що є сукупністю різних підходів і рішень, які направлені на формування і реалізацію найбільш ефективних способів вкладення капіталу, що гарантують фінансову стійкість підприємства, а також постійне відтворення інвестиційного процесу, що в сукупності забезпечують виконання стратегічних цілей розвитку підприємства (підвищення чистого прибутку; забезпечення добробуту акціонерів; збільшення ринкової вартості підприємства; розширення обсягу операційної діяльності та ін.).

Інвестиційна політика повинна відповідати характеру і масштабу підприємства, повинна бути документована, регулярно переглядатися і коректуватися, доступна органам управління і інвесторам.

Для визначення оптимального напрямку вкладення капіталу і виявлення найбільш ефективних способів його використання протягом достатнього тривалого періоду із стабільною віддачею необхідна розробка інвестиційної політики і успішна її реалізація.

При формуванні і реалізації ухвалюванні рішення повинні бути пов'язані за часом і ресурсами і не повинні суперечити один одному, в результаті буде відбуватися чітке розділення повноважень співробітників, що в значній мірі підвищує потенційні можливості досягнення успішної реалізації інвестиційної політики і полегшує розробку заходів, що коректують.

Процес формування та реалізації інвестиційної політики підприємства являє собою сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених етапів, які дозволяють організувати повний цикл аналізу, формування і реалізації інвестиційної політики.

Основні етапи формування та реалізації інвестиційної політики підприємства наведено на рис. 1.

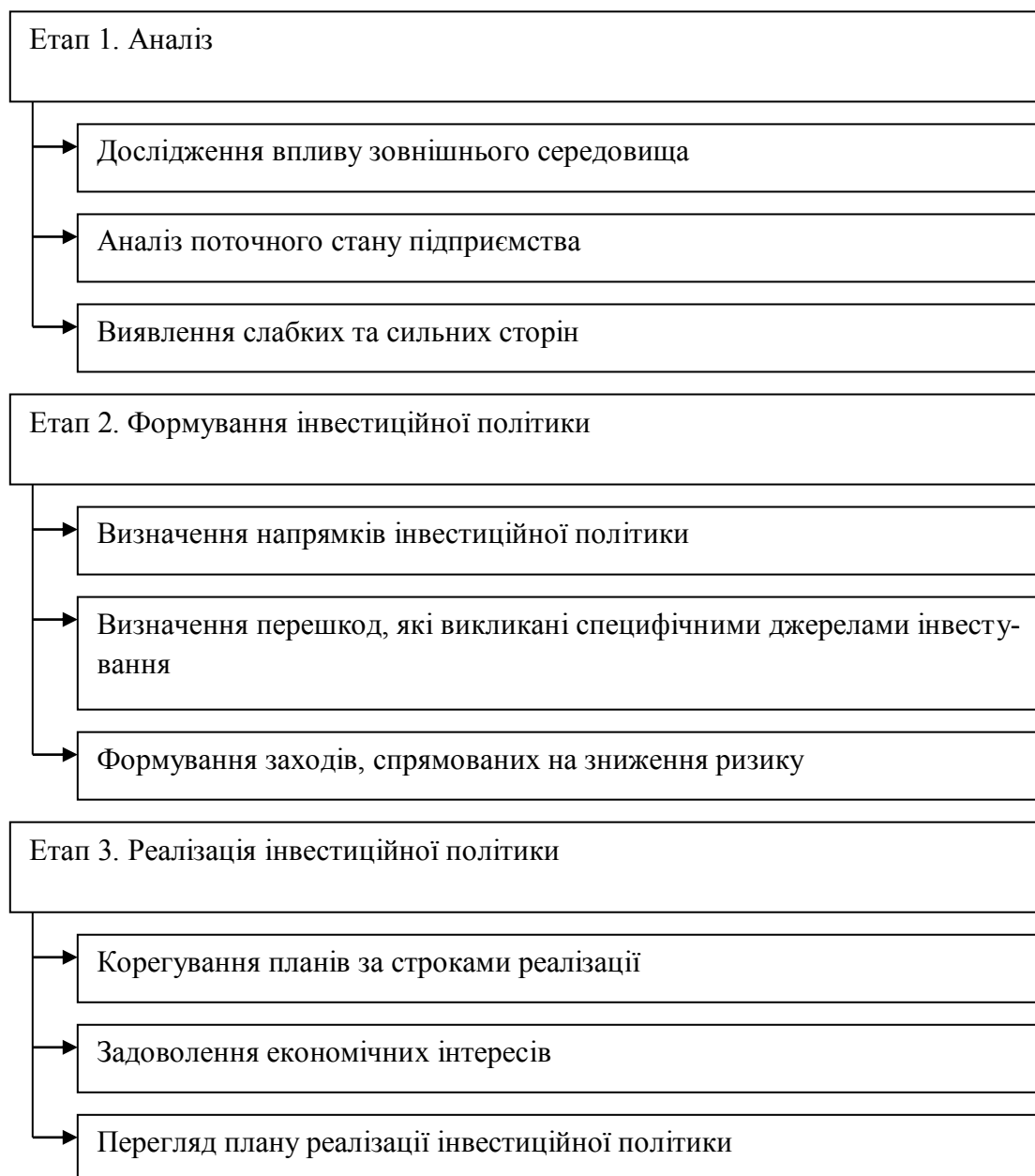

Рис 1. Етапи процесу формування та реалізації інвестиційної політики підприємства

Проведення аналізу умов зовнішнього середовища і поточного стану підприємства дозволяє виявити слабкі і сильні сторони і визначити конкурентні переваги, визначення найбільш вигідніших напрямків інвестування, що є основою, і що дозволить уникнути виникнення інвестиційних ризиків.

При формуванні інвестиційної політики важливо враховувати обмеження, пов'язані із специфікою джерел інвестування, що включають визначення потреби в ресурсах, джерела фінансування і оцінку плати за вибрані джерела фінансування.

Реалізація інвестиційної політики включає підготовку необхідної документації, проведення економічних, організаційних і технологічних заходів, пов'язаних з проектними роботами, придбанням землі, зведенням об'єктів, придбанням і монтажем устаткування, створенням виробничої інфраструктури.

В результаті реалізації інвестиційної політики відбувається задоволення економічних інтересів учасників інвестиційного процесу. Найбільш важливими формами реалізації інвестиційних інтересів є отримання і збільшення доходу (зарплати, премії, дивіденди), підвищення кваліфікації персоналу, стійкий розвиток підприємства, підвищення конкурентних переваг.

На процес реалізації інвестиційної політики підприємства впливають різні чинники, при цьому необхідно відзначити, що інтенсивність їх впливу і сфера дії обумовлюються різними економічними процесами, до основних з них можна віднести:

- недолік власних фінансових коштів;
- невизначеність економічної ситуації в країні;
- високі процентні ставки по кредитах і надмірно жорсткі вимоги до гарантійного забезпечення кредитів;
- адміністративні та бюрократичні бар'єри;
- недосконале законодавство в області захисту інтересів інвесторів;
- недосконала нормативно-правова база, яка регулює інвестиційні процеси;
- недолік кваліфікованого персоналу;
- податкове навантаження;
- жорстке митно-тарифне регулювання.

Отже, інвестиційна політика є основним інструментом економічного розвитку, який сприяє зміцненню ринкових позицій підприємства за рахунок забезпечення достатнього для задоволення зростаючих потреб приросту капіталу.

Виходячи з цього, враховуючи особливості розвитку підприємств, представляється доцільною розробка моделі формування і реалізації інвестиційної політики підприємства, яка враховує особливості інвестиційної діяльності на підприємстві (рис. 2).

Таким чином, під моделлю формування і реалізації інвестиційної політики слід розуміти сукупність взаємозв'язаних процесів, пов'язаних з формуванням і реалізацією інвестиційної політики, в розрізі макро- і мікроекономічного середовища підприємства.

Наведена модель дозволяє впорядкувати всі складові внутрішнього і зовнішнього середовища, які здійснюють пряму або непряму дію на процес формування і реалізації інвестиційної політики підприємства.

Входом моделі є інформація про ступінь доступності ресурсів, рівні платоспроможного попиту на вироблювану промисловим підприємством продукцію (роботи, послуги), силі конкуренції підприємством сегменті ринку вироблюваної продукції (робіт, послуг).

Таким чином, під моделлю формування і реалізації інвестиційної політики слід розуміти сукупність взаємозв'язаних процесів, пов'язаних з формуванням і реалізацією інвестиційної політики, в розрізі макро- і мікроекономічного середовища підприємства.

Наведена модель дозволяє впорядкувати всі складові внутрішнього і зовнішнього середовища, які здійснюють пряму або непряму дію на процес формування і реалізації інвестиційної політики підприємства.

Входом моделі є інформація про ступінь доступності ресурсів, рівні платоспроможного попиту на вироблювану промисловим підприємством продукцію (роботи, послуги), силі конкуренції підприємством сегменті ринку вироблюваної продукції (робіт, послуг).

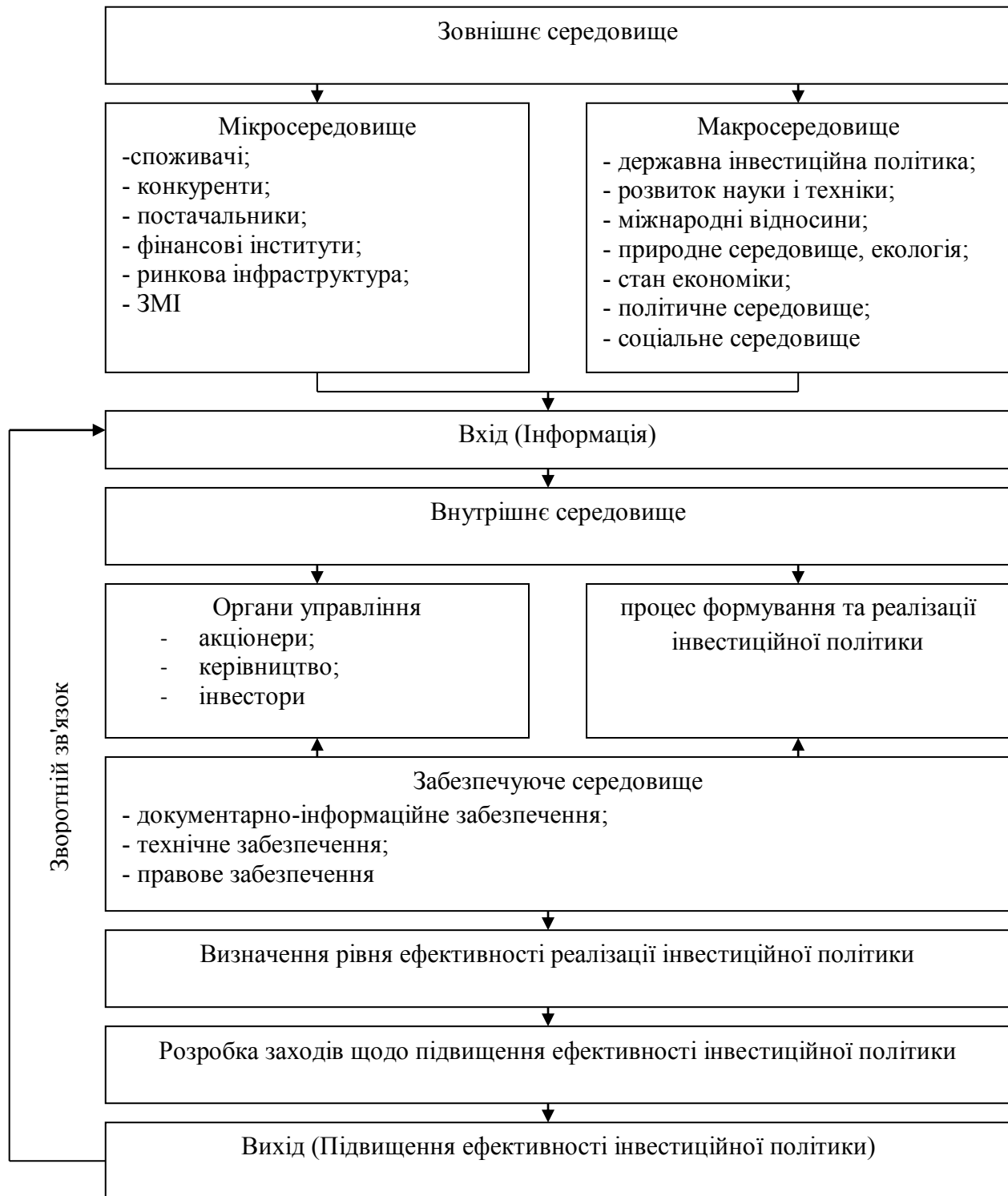

Рис. 2. Модель формування і реалізації інвестиційної політики підприємства

Цілеспрямована дія керівництва підприємства на процес формування і реалізації інвестиційної політики відбувається за допомогою прямих зв'язків. Зворотні зв'язки забезпечують отримання керівництвом підприємства інформації про хід формування і реалізації інвестиційної політики і результати дії на нього.

Зміст прямих і зворотних зв'язків може бути вельми різноманітним: регламенти і положення; плани і заходи; накази і розпорядження; пропозиції; узгодження; нормативи; процедури та ін.

Однією з найважливіших умов цілісності моделі, її економічності і забезпечення раціональної просторово-структурної взаємодії елементів є наявність забезпечуючого середовища. Дане середовище займається питаннями документарно-інформаційного, технічного, правового забезпечення. Виходом моделі є підвищення ефективності інвестиційної політики підприємства.

Наявність зворотного зв'язку забезпечує успішне коректування результативності процесів формування і реалізації.

Підприємства здійснюють свою інвестиційну політику в умовах господарювання, що постійно змінюються, тому слід враховувати вплив випадкових тенденцій, що відбуваються в умовах формування і реалізації інвестиційної політики крупних підприємств. Участь випадкових тенденцій в загальному процесі може бути і невеликою, проте відхилення фактичних значень від прогнозних може бути достатньо значна. Отже, широка амплітуда коливань фактичних даних щодо лінії тренда дозволяє припустити, що динаміка показника ефективності складається під впливом різних чинників, наприклад, сезонних, циклічних, випадкових. Дані тенденції не обов'язково носять випадковий характер, кожне відхилення може бути в подальшому пояснене цілком закономірними причинами.

Таким чином, необхідно враховувати допустимі рівні відхилення фактичних значень показника ефективності реалізації від прогнозних, щоб своєчасно проводити заходи, що коректують.

Виділення заходів залежно від ступеня відхилення фактичних даних від прогнозних дозволяє:

- виявити найбільш дієві напрями підвищення ефективності реалізації інвестиційної політики підприємства;
- визначити перспективи реалізації інвестиційних рішень;
- скоректувати цільові орієнтири інвестиційної політики підприємства.

ВИСНОВКИ

Досягнення високих результатів при реалізації інвестиційної політики в довгостроковій перспективі може здійснюватися тільки на основі гармонізації інтересів всіх учасників інвестиційного процесу (акціонерів, держави і інших зацікавлених сторін).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Амоша О. І. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О. І. Амоша // Економіст. – 2005. – № 6. – С. 16–31.
2. Луців Б. Л. Інвестиційний потенціал банківської системи України / Б. Л. Луців, Т. Б. Стечишин // Фінанси України. – 2009. – № 9. – С. 67–77.
3. Брюховецька Н. Ю. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства: визначення недоліків деяких існуючих методик / Н. Ю. Брюховецька, О. В. Хасанова // Економіка промисловості. – 2009. – № 1. – С. 110–117.
4. Маркетинг регіонів: інвестиційні аспекти / В. Матвеев, В. Щелкунов, В. Бондаренко, Ю. Каракай, В. Грамотнев. – Київ : Наук. думка, 2005. – 176 с.
5. Шморгун Л. Г. Інвестиційна політика: якою вона є в Україні? / Л. Г. Шморгун // Економіка і менеджмент культури. – 2013. – № 2. – С. 4–9.
6. Шестак М. Л. Теоретико-методологічне обґрунтування та сутнісна характеристика поняття державна інвестиційна політика / М. Л. Шестак // Наукові праці МАУП. – 2014. – Вип. 1. – С. 214–217.